

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 293/09-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. októbra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť V. K., H., zastúpeného advokátom JUDr. D. S., H., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé prejednanie záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 3 Er 651/2007-59 z 28. augusta 2008 a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 17 CoE 328/2008-69 z 31. júla 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. septembra 2009 doručená sťažnosť V. K. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé prejednanie záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3 Er 651/2007-59 z 28. augusta 2008 a Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 17 CoE 328/2008-69 z 31. júla 2009.

1. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že «*doručil dňa 4. 7. 2007 Exekútorškému úradu H... návrh na začatie exekučného konania proti povinnému Sociálna poisťovňa, ústredie... (ďalej len „povinný“, pozn.), pre zaplatenie 394.435,- Sk... s prísl...*

Proti Upovedomeniu o začatí exekúcie, podala Sociálna poisťovňa, pobočka H..., námietky zo dňa 16. 10. 2007. K týmto námietkam sa vyjadril sťažovateľ listom zo dňa 23. 10. 2007.

Okresný súd... Uznesením... zo dňa 28. 8. 2008 námietkam vyhovel. Krajský súd... označené uznesenie OS... potvrdil uznesením zo dňa 31. 7. 2009... ktoré bolo právnomu zástupcovi sťažovateľa... doručené 2. 9. 2009.».

2. Podľa názoru sťažovateľa „*Súdy pri svojom rozhodovaní nesprávne právne posúdili exekučnú vec, a to nesprávnym výkladom a aplikáciou ustanovení § 272 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v platnom znení.*

Svoje rozhodnutia opreli o stanovisko MPSV a R č. 731/2003-1/41 z 8. 12. 2003, ktoré môže byť tendenčné.

Sťažovateľ utrpel pracovný úraz v roku 1984, teda pred 26. novembrom 1993. Právny nástupca jeho zamestnávateľa – A. B... zanikol 28. 12. 2005. Nároky na výplatu straty na zárobku po skončení práceneschopnosti u sťažovateľa trvali aj po 31. 12. 2003. Sťažovateľ podal dňa 13. 6. 2003 žalobu o tieto nároky. Vec ešte nie je ukončená a je vedená na OS Humenné pod sp. zn. 11 C/103/2003. Dňa 18. 10. 2007 sťažovateľ podal ďalšiu žalobu na OS Humenné proti sociálnej poisťovni, pobočka H. OS Humenné, ktorý vec vedie pod sp. zn. 10 C/193/2007, Uznesením zo dňa 3. 2. 2009 konanie prerušil...

Uvedené listinné dôkazy potvrdzujú, že nároky sťažovateľa na náhradu škody z pracovného úrazu trvajú u sťažovateľa aj po 31. 12. 2003 a svoje nároky si aj uplatnil súdnou cestou...“.

3. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Okresný súd... v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Er 651/2007 a Krajský súd... v konaní pod sp. zn. 17 CoE/328/2008, porušili právo sťažovateľa V. K... zaručené v čl. 46, ods. 1 Ústavy... a čl. 6, ods. 1 Dohovoru... domáhať sa svojho práva zákonom stanoveným spôsobom na nezávislom a nestrannom súde a práva na spravodlivé súdne konanie.

Ústavný súd SR ruší Uznesenie Krajského súdu... č. k. 17 CoE/328/2008-69 z 31. 7. 2009 a Uznesenie Okresného súdu... č. k. 3 Er651/2007-59 z 28. 8. 2008 a vec vracia tomuto súdu na opätovné prejednanie a rozhodnutie bez zbytočných prietahov.

Krajský súd... je povinný zaplatiť V. K. trovy právneho zastúpenia na účet jeho právneho zástupcu vo výške 245,70 € (2 úkony + 2 x režij. paušál).“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde

nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uzneseniami okresného súdu č. k. 3 Er 651/2007-59 z 28. augusta 2008 a krajského súdu sp. zn. 17 CoE 328/2008 z 31. júla 2009.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

4. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ predmetnou sťažnosťou najprv napadol uznesenie okresného súdu č. k. 3 Er 651/2007-59 z 28. augusta 2008. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmavať napadnutý postup okresného súdu, keďže proti nemu bol prípustný riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľ využil, a o odvolaní proti nemu rozhodol krajský súd ako súd odvolací uznesením sp. zn. 17 CoE 328/2008 z 31. júla 2009. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

5. Pokiaľ ide o napadnuté uznesenie krajského súdu sp. zn. 17 CoE 328/2008 z 31. júla 2009, možno zo sťažnosti vyvodiť, že sťažovateľ vidí porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý

proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spôsobe, akým sa krajský súd vysporiadal s v exekučnom konaní produkovanými dôkazmi, najmä však s ich hodnotením a následným vyvodením zodpovedajúcich skutkových a právnych záverov v jeho konečnom rozhodnutí (pozri bližšie bod 2 I. časti odôvodnenia).

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru zahŕňa „právo na súd“, to znamená právo začať konanie na súde v „občianskoprávných veciach“ ako jeden z jeho aspektov. K nemu pristupujú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu, zloženie súdu a vedenie procesu. Kvalita procesu zahrnutá v práve na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru je zabezpečená zárukami procesného a inštitucionálneho charakteru (III. ÚS 136/03).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03).

Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným uznesením krajského súdu, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecných súdov.

V právomoci ústavného súdu zostalo následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci krajského súdu v súvislosti s jeho rozhodnutím o odvolaní sťažovateľa uznesením č. k. 17 CoE 328/2008-69 z 31. júla 2009 sú zlúčiteľné s označeným článkom ústavy a dohovoru.

6. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom uznesenia krajského súdu (ako aj s obsahom prvostupňového rozhodnutia, z ktorého uznesenie odvolacieho súdu vychádza a naň nadväzuje) dospel k záveru, že krajský súd svoje rozhodnutie náležite odôvodnil, čo vyplýva aj z týchto častí odôvodnenia napadnutého uznesenia:

„Napadnutým uznesením súd prvého stupňa vyhovel námietkam povinného proti upovedomeniu o začatí exekúcie...

Na základe exekučného titulu povinnosť zaplatiť vymáhanú istinu bola uložená A. B... a RD Z. v B. ako právnym nástupcom Poľnohospodárskeho družstva H. v B., a to spoločne a nerozdielne z titulu náhrady za pracovný úraz. A. B... bolo ex offo vymazané z obchodného registra 28. 12. 2005 a RD Z. B. naďalej jestvuje a povinnosť plniť exekučný titul neprešla na povinného (t. j. Sociálnu poisťovňu, pozn.), pretože nie je právnym nástupcom zaniknutého PD H. v B..

A. B... zaniklo 28. 12. 2005, teda za účinnosti zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a podľa § 272 ods. 1 Sociálna poisťovňa od 1. 1. 2004 preberá od nadobúdateľa výplatu plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania, ktoré vznikli pred 26. novembrom 1993, ale nepreberá zodpovednosť za plnenie, na ktoré vznikol nárok pred 1. 1. 2004, ktoré mali byť zamestnávateľom realizované pred uvedeným termínom (stanovisko MPSVaR SR z 8. 12. 2003). Nárok bol oprávnenému priznaný 14. 7. 2000, to znamená, že uvedené plnenie malo byť právnymi nástupcami zaniknutého zamestnávateľa oprávneného realizované najneskôr dňa 17. 7. 2000, teda pred 1. 1. 2004.

S týmto rozhodnutím sa neuspokojil oprávnený a v odvolaní, ktoré podal v zákonnej lehote, navrhol napadnuté uznesenie zmeniť tak, že súd námietky povinného proti upovedomeniu o začatí exekúcie zamietne. Uviedol, že na povinného prešla podľa § 37 ods. 3 Exekučného poriadku povinnosť z exekučného titulu, a to z dôvodov, ktoré podrobne uviedol vo vyjadrení k námietkam z 23. 10. 2007.

Namietal, že stanovisko Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny č. 731/2003-1/41 z 8. 12. 2003, o ktoré súd oprel svoje rozhodnutie, nerieši prípady zrušeného (zaniknutého) zamestnávateľa a navyiac nemôže stáť nad zákonom.

Súd sa dôsledne nezaoberal dikciou § 272 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení v spojitosti s Dohovormi Medzinárodnej organizácie práce, ktorými bolo SR uložené zaistiť odškodnenie pracovných úrazov a chorôb z povolania aj v prípadoch zániku zamestnávateľov bez právneho nástupcu alebo v prípadoch nesolventnosti zamestnávateľa.

K odvolaniu sa vyjadril povinný, ktorý navrhol napadnuté uznesenie potvrdiť ako vecne správne. Uviedol, že súd prvého stupňa správne vyhodnotil stanovisko Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR z 8. 12. 2003 ako listinný dôkaz v ktorom je podrobne vysvetlený účel § 272 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, a to preberanie výplat plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze alebo chorobe z povolania, na výplatu ktorých trvá nárok aj po 31. 12. 2003. Iný výklad tohto ustanovenia by pôsobil retroaktívne, čo je neprípustné. Povinný ďalej tvrdí, že naňho neprešla povinnosť z exekučného titulu na základe Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce tak, ako tvrdí oprávnený. Ďalej namietal, že poľnohospodárske družstvá za škodu spôsobenú na zdraví alebo usmrtením boli zmluvne poistené v súlade s § 358 ods. 2 písm. c) zák. č. 109/64 Zb. Existencia poistnej zmluvy bola preukázaná v konaní vedenom na OS Humenné pod sp. zn. 10 C 82/96.

Krajský súd... ako súd odvolací... z obsahu predloženého spisu zistil zhodne so súdom prvého stupňa skutkový stav, z ktorého súd prvého stupňa vyvodil i správny právny záver, keď námietkam povinného vyhovel...

Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa má náležitosti stanovené v § 157 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 O. s. p., ale s prihliadnutím na obsah odvolania, odvolací súd považuje za potrebné doplniť dôvody napadnutého uznesenia v tom smere, že Dohoda o odškodňovaní pracovných úrazov uverejnená v Zbierke zákonov č. 74/1990 strana

1576 stanovuje povinnosť, aby vnútroštátne zákonodarstvo obsahovalo ustanovenie, ktoré so zreteľom na vnútroštátne podmienky budú považovať členské štáty Medzinárodnej organizácie práce za najvhodnejšie na to, aby sa za všetkých okolností v prípade platobnej neschopnosti zamestnávateľa alebo poisťovateľa zabezpečilo platenie odškodnenia osobám, ktoré utrpeli pracovný úraz. Dohovor teda nestanovuje priamu povinnosť, aby odškodnenie v rámci SR zabezpečil v každom prípade povinný (SP).

Podľa ustanovenia § 272 ods. 1 zák. č. 461/2003 o sociálnom poistení, Sociálna poisťovňa od 1. januára 2004 preberá od zamestnávateľa výplatu plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania, ktoré vznikli pred 26. novembrom 1993. Nárok na výplatu plnení (ods. 2) sa posudzuje podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003.

Zo znenia citovaného ustanovenia vyplýva, že jeho účelom je, aby Sociálna poisťovňa (povinný) prebrala výplatu tých plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze, na výplatu ktorých trvá nárok aj po 31. 12. 2003 a ktoré podľa platného právneho vzťahu je povinný vyplácať zamestnávateľ. Táto povinnosť sa však netýka plnení, na ktoré vznikol nárok pred 1. 1. 2004 a ktoré mali byť zamestnávateľom realizované pred týmto termínom.

Rozsudok Okresného súdu v Humennom, ktorý je označený ako exekučný titul v tomto konaní, nie je plnením, ktoré by podľa citovaného zákonného ustanovenia mala prevziať Sociálna poisťovňa, pretože tento mal byť realizovaný pred 1. januárom 2004, ako správne vo svojom stanovisku uviedol Odbor dôchodkového zabezpečenia, nemocenského a úrazového poistenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky z 8. 12. 2003.

Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil ako vecne správne. “

Predmetné rozhodnutie krajského súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje,

nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd sa z obsahu napadnutého uznesenia presvedčil, že krajský súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti už ústavný súd uviedol, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého odvolacieho rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Pretože namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu.

Ústavný súd v tejto súvislosti ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozhodnutia krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. IV. ÚS 112/05).

7. Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že účinky výkonu právomoci krajského súdu v danom prípade sú zlučiteľné so sťažovateľom označenými právami, sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

8. Keďže sťažnosť bola zamietnutá ako celok, ďalšími návrhmi sťažovateľa sa ústavný súd nepovažoval za dôvodné zaoberať.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2009